Ч. 184. Львів. четвер, дня 18. (31.) серпня 1905. Річник IX.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор

За границею.

на цілий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 18 франків

Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Задачі рускої шкільної молодїжи.

Non scholae sed vitae discimus.

(+) Зароїло ся по містах, молодїж вертає по півторамісячнім відпочинку знов у шкільні пороги, щоби дальше збогачувати свій ум потрібною їй наукою. Сю хвилю вважаємо відповідною нагодою, звернути ся до рускої молодїжи з деякими замітками, а вважаємо се не тілько нашим правом але й народним обовязком. На молодїж, на своє молоде поколїнє покладає руский народ свої надії, по нїй сподїває ся він красшої долї і лїпшої будуччини, тим то і немалі, як на свої засоби, складає нарід жертви на пособлюванє рускій молодїжи. Особливож руска інтелїґенция споглядає на шкільну молодїж, як на ті парістки, що мають розвинути ся, видати гарний цьвіт і добрі плоди для рускої суспільности.

Длятого то не може бути для народу руского, для єго інтелїґенциї байдужною справою, як та молодїж веде ся, як она образує ся, як она підготовляє ся до будучого житя народного. З поворотом до школи починає ся для неї знов нова доба сїйби, а як наша народна пословиця каже — як посїєш, так і пожнеш, як собі постелиш, так ся виспиш.

Отже від поведеня працї і пильности, вложеної в шкільнім роцї буде зависимий успіх і вислїд. Тимто повинна молодїж наша мати передовсїм на тямцї, що она не для школи учить ся, не для себе тілько, але для народу, котрий опісля вижидає від неї своєї красшої долї.

Добре і чесне та характерне поведенє, се перший обовязок молодїжи, бо найбільша наука не додасть їй тої вартости житєвої, наколи она примірним, достойним поважної і доброї молодїжи поведенєм не буде визначати ся, наколи не виробить в собі чесности і чистого характеру. Наколи руский нарід не осягає мимо своєї значної чисельности і природної здібности посеред инших культурних народів приналежного єму становища, то в значній части мусимо се приписати недостачі характерів. Задля того ми достарчаємо значного континґенту всїм сусїдним з нами нациям, а через те марнує ся народний капітал, нашими силами доробляють ся другі народи.

Але наколи руска молодїж має виробити ся на характерних, готових до саможертви в будуччинї горожан, то єї серце повинно передовсїм розгоріти ся любовю Бога і ближнього. Ми знаємо, що не оден молодець, котрому ледви мох засїяв ся, покиває на се з усьміхом головою і подумає собі, що се не згідне з новітним мнимим поступом, що се противне справедшнїй просьвітї і т. п. Так справдї мудрують ті новітні мудрагелї, що щось лизнули з тої всесьвітної науки, але єї добре не второпали, а вже наш простий нарід своїм здоровим незапомороченим розумом висловив у пословицї, що »учений, недоучений гірше простака«. І дїйсно маємо численні приміри, що як раз учені, великі люди були переняті глибокою вірою, котра була для них тою провідною зьвіздою в їх житю і дїланю. Тимто справедливо оден з таких учених сказав: ein bisschen Philosophie macht gottlos, die wahre Philosophia führt zu Gott zurück. Наша молодїж нжаль доволї часто попадає ся таким новітним мудрагелям, котрі впоюють в ню ті хибні погляди, начеб то безвірє було справдешним поступом, начеб то осьвіченому чоловікови було соромно бути добрим християнином. А до чого веде затрата віри, на се можна би з шкільного житя навести численні докази. З правдивою вірою, гасне в серцю чоловіка також віра у свої сили, холоне любов ближнього, любов свого народу і перегодом виробляють ся таким способом самолюби і слабі характери, що не довіряють своїм силам і коли в житю приходить ся поборювати трудности і перепони, хватають ся звичайно самоубийства.

Де нема віри, де нема любови ближнього, де нема снаги до саможертви, там не можна сподївати ся і любови свого народу. А вжеж лише тодї може нарід руский сподївати ся, що та молодїж здобуде єму колись красшу долю, наколи она перейме ся горячою любовю своєї рідної мови, своєї народности. Одначе любов та не повинна виявляти ся пустими, високопарними словами, а передовсїм щирою і ревною працею над своїм обрязованєм котрим з одного боку молодїж сплатить довг вдяки супроти тих, котрі пособляють єї образованю, а з другого боку здобуде собі науку, котрою опісля, занявши суспільні становища, зможе принести хосен свому народови.

(Дальше буде)

Ярослав Гординський.

Іван Гушалевич і його творчість.

(Дальше).

III.

Рік 1848. ще дечим цїкавий для біоґрафа Гушалевича. Именно інтересна його роля на звіснім зїздї 120 (після Франка, офіцияльно 99) руських учених. У скликанню того зїзду припала деяка участь і Гушалевичови. Именно М. Устиянович вніс на його руки в липни 1848. р. письмо до головної руської Ради (Гушалевич був членом тої ради), подаючи в нїм гадки про скликаннє того збору.

Сам Гушалевич не брав участи в сьому зїздї, тільки виголосив по його закриттю стишок: «До моєї родини»[1]), стишок, котрий, мимоходом кажучи, зробив сильне вражіннє на присутних. На тім зїздї мав повстати поміж нашими ученими спір про правопись. Тодї — як оповідав Гушалевич — взяв Йосиф Левицький зі Скла Гушалевичову семинарську промову і сказав, показуючи на неї: «Ось тут маєте прапопись». — Коли се правда, то маємо оден доказ більше, як великим авторітетом тїшив ся Гушалевич у тодїшнїх Русинів. Сей авторітет узнало і Ставропиґійське братство, іменувавши Гушалевича ще яко питомця своїм членом (1848 р.). Яко пізнїйший сьвященик був Гушалевич одиноким членом-сьвящеником того братства.

Того самого року оженив ся Гушалевич із Павлиною, донькою о. Миколи Кисїлевського, пароха в Струтинї вижнїм, долинського повіту.

Зараз в січни 1849. р. іменовано Гушалевича провізоричним учителем руської мови у львівській домінїканській ґімназиї; в серпни того самого року приняв він єрейське посьвяченнє; а в вересни одержав місце заступника катехита в VII. та в VIII. клясї висше згаданої ґімназиї[2]).

В 1850. р. став Іван Гушалевич разом з Яковом Головацьким, Іваном Вагилевичом та ин. членом комісиї, що мала заняти ся зложеннєм руської термінольоґії для цивільного та карного кодексу.

Від 1855—1862. (не 1861., як каже др. Франко) р. стрічаємо його на становищи пароха в селї Янівськім коло Рожнїтова та Княжівськім[3]). Про його дїяльність на тім приходї знаходимо вістки у д-ра Франка[4]). Ту додамо ще хиба, що він впливав на соборниках на сьвящеників, щоби не обтяжали народу «юрасториями». Кромі того перевів він постанову, щоби сьвященики приїздили на соборчики із своїм харчом[5]) (?).

Деяке сьвітло на роботу Гушалевича на селї кидають його листи до Якова Головацького з того часу[6]).

«Я теперъ совершенный хазяинъ, — пише він дня 31. V. (12. VI.) 1856. р.[7]) — сѣю, орю, и насаждаю древа». Ґаздівство і парохія приносили Гушалевичови гарні доходи та взагалї йому вело ся на селї не зле. Хиба тільки й горя, що занедужала раз жінка на холеру і двоє дїтий, з котрих одно померло[8]). Впрочім він сам каже, що на селї «въ вещественномъ отношеніи лучше какъ въ великомъ городѣ. Хлѣба до волѣ, лѣса тоже, есть и денегъ немного но на необходимые розходы довольно. Одна бѣда, образованныхъ людей нѣтъ, а добрыхъ христіянъ больше какъ въ вашемъ престольномъ городѣ»[9]).

(Дальше буде).

---

[1]) Надрукований в «Историческ-ім очерку основанія галицко-рускои Матицѣ» Якова Головацького (Львів 1850) стор. 99—101.

[2]) О. Огоновського «Історія литературы руск.» ч. II. відділ 2. Львів 1889 ст. 600.

[3]) Про те, задля чого він мусїв піти на сїльську парохію, розказує др. Франко і воно безперечно так було, що недостача кваліфікациї була причиною того (гл. Лїт. наук. Вістн. 1903. IX. стор. 183.). Що Гушалевич опускав дуже нерадо Львів і тільки під напором конечности, про се сьвідчить найлїпше його кореспонденция з часів побуту на селї. Гушалевич опустив Львів у вересни 1855 р.

[4]) Op. citat.

[5]) Тії вістки вийняті із його власного оповідання.

[6]) Тих листів знаємо доси 16. Всї вони находять ся в бібл. «Народного Дому», а виданнє їх приготовив як раз проф. Студинський (гляди Збірн. фільол. секц. тов. ім. Шевченка у Львові т. VIII. і IX.)

[7]) У Студинського стор. 278 ч. 193.

[8]) У Студинського стор. 237—8 ч. 165. Лист

Мир заключений.

Вже вчера вечером наспіли телеґрами, що очікувані японьскими делеґатами дальші інструкциї з Токіо наспіли до Портсмуту і Японцї уступили у всїх точках Росиї. Іменно згодила ся Японїя на заяву Росиї, що не буде платити нїякого военного відшкодованя, що інтерновані кораблї можуть свобідно відплисти до росийских пристаний, що жадних ограничень морскої сили на Східних водах Росия не приймає та вкінци що на Сахалїнї має стати заведений status quo з року 1875 т. є, що полудневу єго часть одержать Японцї. Принятє сих услівий означає велику побіду Росиї, однак і Японїя віднесла великі користи.

Японїя зискує іменно відступленє держави Кватуньского півострова, разом з Дальним і Порт-Артуром, одержує на власність зелїзницю аж на 10 миль до Харбина, приходить в посїданє половини Сахалїну і до права риболовства на східно-сибірских побережях, а що найважнїйше для Японїї, она осягнула протекторат над Кореєю, яку тепер може після вподоби кольонїзувати і експльоатувати.

Що до спільних обовязків то обі воюючі армії мають рівночасно опустити Манджурию, а єї адмінїстрация до півтора року має стати передана Хінам.

Про вражінє з сего висліду мирових переговорів доносить бюро Райтера з Портсмуту, що сам Віте зараз по сконстантованю обосторонної згоди заявив, що є счудований уступками, яких навіть не мав відваги надїяти ся. На передполудневім засїданю представив Віте письменне ультіматум Росиї, яке Японцї на єго велике счудованє приняли. Сю подію вважає великою побідою Росиї. Заразом заявив, що Росия затягне знатну мирову позичку.

Доходитиж тепер, що спонукало Японцїв до таких далеко ідучих уступок, се лишня справа. Фактом є, що так як в своїй стратеґіцї они показали ся дуже осторожними, обчислюючими і скромними, так само і в своїй дипльомациї. І вийдуть на тім добре, бо на всякий случай чим дальше на північ, тим тяжше було би їм воювати, а може і Ленєвич показав би ся був иншим, як недолужний Куропаткин; впрочім і Владивосток по досьвідах під Порт-Артуром не манив дуже Японцїв до дальшого проливу крови. А так вже і тепер створили собі підставу до дальшого розвою зискавши значінє і повагу в цїлім сьвітї, а особливо між своїми жовтими племінниками-Хінцями, розширивши свої посїлости, зміцнивши свою фльоту майже о половину забраними росийскими кораблями і ослабивши противника так, що через кількадесять лїт не стане грізний Японїї на східних водах. Фінансовеж знесиленє краю поправить ся в невдовзї завдяки підприємчивости і робучости японьского населеня, якому отворили ся тепер нові жерела для осягненя доходів.

Та більше може зискала єще програвша, хоть не побита Росия. Вправдї заплатила житєм стотисячів здорових молодих людий і сотками мілїонів за сю науку, якої єї завдали Японцї, однак за таку науку не можна за дорого заплатити. Розвіяв ся нїмб «непобідимости» Росиї та розвіяв ся не тілько перед цїлим сьвітом, але що найважнїйше перед самими Росиянами; розвіяло ся твердженє про «єдність» Росиї; виявили ся наслїдки самодержавя і бюрократизму; показали ся недостатки і болї населеня і народів; відгукнули ся релїґійні і национальні почуваня угнетених — Москалї опритомнїли, побачивши себе над берегом пропасти. Се буде для них найбільший моральний зиск з сеї війни — коли зуміють єго використати і звернуть свої зусиля на внутрішні реформи своєї суспільности.

А вкінци зі становиска підбитих Росиєю народів — як треба глядїти на сей мир? Хотяй польскі дневники не висказали ся в тім напрямі і загалом прилучають ся до миролюбного голосу всесьвітної праси задля гуманїтарних мотивів, то думаємо, що не тілько «Потемкинцї» і революционїсти але також і умірковані круги, змагаючі до реформ і горожаньских свобід в Росиї, не можуть оперти ся учутю, що мир прийшов трохи за скоро. Прецїнь указ про релїґійну толєранцию став виданий тілько під грозою военних неповоджень і революцийних несупокоїв. Якаж буде тепер судьба «ґасударственной думы» коли молох війни тепер насичений, а революцийну пропаґанду можна буде здавити заведенєм военного стану, як се стало ся в Одесї, Варшаві, Ридзї та инших містах. Чи будучі вибори до думи станутъ переводити ся з безсторонностию, чи не усталений єї реґулямін не занадто буде стїснати зібраних представителїв, чи вкінци не обявлена єще єї компетенция не буде тепер обкроєна ва другорядні і більше економічні чим полїтичні справи, як було з земствами? Щож до нас, Українцїв, треба завсїди тямити єще на те, що указ з 1876. року єще до селї не став знесений! Сї обави затроюють нам те вдоволенє, з яким вичитав цїлий сьвіт вістку з Портсмуту, що страшний, небувалий пролив крови на Далекім Сходї здержаний і запанував мир.

датований ту 1855 р. (?) (в самій рукописи — бібл. Нар. Дому, кореспонд. Головацьк. ч. 192 — не має дати, тільки впорядчик тих листів зазначив 1856?). Порушений до глибини смертию своєї (наймолодшої тодї) дитини, написав Гушалевич отсей стишок:

Надъ могилой дитяти.

Ты нас оставило любезное дитя
За небом затуживъ — и, легка смерть твоя,
Як промень утреннїй ти возвратилось сновъ
На небо, тамъ нѣтъ слезъ ни жизни хлопотовъ —
Ты ужь въ отечествѣ своемъ, а мы єще
Як плѣнники съ темницы думой на него
Надеждно смотримъ — но, намъ выбьєть тоже часъ
Съ тобой намъ стрітится — дитя любезно вразъ.

В рукописї Гушалевича, звідки вписано сї стрічки, стоїть дата: 1856. Мартъ. Значить здогад впорядчика листу ч. 192. Що до дати його написання (можливість того припускає і проф. Студинський гл. стор. 238) потверджував би ся тим. — Як бачимо, стишок вийшов би до волї гарний, колиб його не псувала мова. Маємо ту правдиве, нештучне чуттє, тим більше, що в згаданім листї говорить Гушалевич з очевидним жалем про смерть сеї дитини. Підносимо се длятого, що дїйсні почування Гушалевича а його почування в поезиї не все ідентичні.

[9]) Гл. у Студинського стор. 238.

Жаданя України.

(Правно-державний мемориял Українцїв на зїздї земцїв в Москві з 18. серпня с. р.).

Централїстична система державної управи, при всякій державній конституциї, показує ся невідповідною для забезпеки нормального розвитку люд[illegible]х суспільностий. Зцентралїзованє управи так просторої і ріжноплемінної держави як Росия, виключно лише в однім осередку та опрацьовуванє законів для управильненя суспільного житя централїстичною дорогою подавляє народну самостійність, ослаблює народну сьвідомість, здержує культурний розвиток народних мас, приневолених підчиняти ся пасивно чужим реґляментациям і нормам випрацьовуваним в державнім центрі без близшого знаня справдїшних потреб поодиноких частин держави. Серед елементів державного житя, народність як колєктивна личність має природне право розвивати ся відповідно своїй природї. Проявляючи складний комплекс птихо-фізичних прикмет, в першім рядї даних природою а далї викованих в огнищи історичної минувшини, народність мусить бути принята як одна з головних підвалин державного ладу. Автономія народности і федерация етнїчно-територияльних одиниць входячах в склад держави, являють ся найбільш справедливим а притім найбільш трівким принципом державного ладу в ріжноплемінній державі, цїлком не однообразній по своїм природним прикметам, по побутовим окремішностям населеня і по всїм складови правових, суспільних та господарских відносин.

Репрезентация народних інтересів в однїй центральній репрезентацийній институциї не забезпечує задоволеня усїх народних потреб. Успішне функционованє центральної репрезентациї можливе лише при обмеженім склядї репрезентацийного тїла так великої держави, а се веде необходимо до розпайованя держави на дуже дуже просторі виборчі округи. Не лише другорядні, але і первородні потреби складових частин держави не можуть при такім ладї бути звісними центральній державній институциї. Конечною отже річею відповідний роздїл державних функций від найменших орґанів до самого осередка державної управи. Потрібний отже відповідний розклад функций державної управи у всїх степенях єї орґанів, т. є. потрібна децентралїзация державного ладу, яку належить перевести через основанє державного устрою на принципах етнїчно-територияльної федерациї, що може найти свій вислів в установленю федеративної палати етнїчно-територияльних частин держави побіч палати народних репрезентантів. Управу кождої етнїчно-територияльної частини держави належить полишити осібній репрезентацийній институциї, що полагоджувала би всї справи населеня в своїх територияльних межах з виїмкою справ загально державних, які належали би до центральних державних институций.

Признаючи, що відмінний устрій народно-суспільного житя в ґуберніях южної Росиї, який формував ся там через цїлі столїтя, повинен були нормований специяльними правилами взятими з основ народного істнованя, ми непохитно пересьвідчені, що Україна в своїх етноґрафічних межах має повне право на такий-же федерально-автономний устрій адмінїстрациї і законодавства — на рівнї з кождою иншою провінциєю держави, що має свій окремий склад громадского і культурного житя та відріжняє ся тим від центральних областий імперії.

Право України на автономію, порівень з природним правом кождої нациї на самоуправу, опирає ся на слїдуючих основах: 1) історично-правнім, 2) економічнім і 3) национально-побутовім.

Першою основою являєть ся релятивно не давне минуле нашої вітчини: 250 років назад, Україна була цїлком независима від московскої держави. Освободивши ся із польскої неволї, вона, із власної таки інїциятиви, прилучилась до Москви як вільна держава, увійшла з нею в унїю, і тота злука була обезпечена і унормована Переяславским договором, заключеним в 1654 роцї між обома правительствами. Після дослїдів проф. Серґієвича злука «мала характер унїї персональної а не реальної. Україна прилучалась не з московскою державою, а тільки признавала своїм володарем володаря пануючого над Московщиною з єго династичними наслїдниками» (гл. Лекціи и изслѣдованія по древней исторіи русскаго права, 3-е виданє з 1903 ст. 107). Другий історик, проф. Грушевский, вияснюючи Переяславский трактат даними із цїлого ряду «актів южної і западної Руси» каже, що сей трактат забезпечував Українї виборну самоуправу і своє судівництво, автономію церкви, вольний вибір гетьмана і право зносин з другими, заграничними державами». Всї тоті права санкционував царский указ з 27. марта 1653 р., який увішов також в повний текст законів росийскої імперії. Відтак користуючись занепадом козацтва і єго внутрішним розкладом, правительство московске, а опісля петербурске стало — раз-у-раз укорочувати вольности України, одна по другій, поки не заневолило єго цїлком. Нарушенє тої чи иншої постанови Переяславского трактату правительство пояснювало і виправдувало хитро — обороною простонародя від утисків козацкої старшини, хоч се-ж саме петербурске правительство заневолило і закріпостило відтак народні маси України тій самій старшинї, від якої нїбито брало сї маси в оборону. На Українї настало кріпацтво, народ попав в нужду, просьвіта єго счезла, духова культура упала, і Україна зрівналась з Москвою, хоч з нею зовсїм не обєдинила ся. Ми, розумієть ся, не думаємо відновляти давні форми нашого колишнього істнованя, але юридично основуємо на них право України на автономії — на культурно-национальну, социяльну і полїтичну самоуправу.

В економічнім складї продукцийних сил

і социяльного положеня Україна теж різко відріжняє ся від других частий Росиї. Володінє землею основано тут на иншім принципі і вимагає иншої реґляментациї, чим прим. в центральній Росиї. Її природні богатства також відмінні, через що тут розвинулось головно хліборобство і инші звязані з ним галузи промислу, відтак також промисл гірничий і зелізний, між тим як в центральній Росиї переважає продукция мануфактурна. Загалом всї економічні і социяльні відносини на Україні вимагають для їх порядкованя точного знаня, якого не може бути у центрального правительства віддаленого на тисячі миль. Сила і можність податкова також відмінні на Україні а в Московщині, так що вимагають безусловно инших основ і иншої податкової системи. А те саме має ся річ також що до усуненя недостатків населеня і виконуваня социяльної справедливости. При одноцільній сцентралїзованій управі о розуміню потреб населеня і єго болїв на поли економічнім і социяльнім нема навіть бесїди а всякі заходи в тім напрямі центральної управи довелиб лише до канцелярщини і бюрократизму, від якого вже тепер стогне уся Росия...

Национально побутова окремішність українського населеня так різко відріжняє ся від великоруского характеру і способу домашного і товариского житя і ся ріжниця так загально відома, що війшла навіть в поговірку. Тому то про сю сторону справи не будемо навіть говорити, а тільки замітимо, що всякі нівеляцийні заходи правительства, що тревали цілі віки, не довели до нїякого позитивного результату. Засимілювати український нарід з великоруским не удало ся, а виробила ся лише під напором сеї полїтики серед українського населеня глуха ненависть до самого правительства, як і всяких єго заряджень, якіб они і не були.

Так отже ненависть і опозиция серед українського населеня є і постійно зростає, а єї не улїчить навіть і зміна абсолютизму, коли державна діяльність буде сцентралїзована виключно в центральних институциях і одній центральній репрезентациї. Також і надія правительства на обрусїнє України при помочи шкіл і заборони лїтератури також не оправдала ся. Обрусїнє не поглубляє ся а викликує лише зіпсованє мови в офіцияльних зносинах, поверховно, бо в родині, поміж собою, мова українська удержує ся в повній силї.

Зріст і успішний розвій в материяльнім і духовім відношеню може відбувати ся для України тілько тоді, коли буде розвивати ся в дусї национальнім, уживаючи до того всесьвітних здобутків науки і культури. А щоби се осягнути, треба забезпечити Україні народні школи в рідній мові, ввести українську мову також до шкіл середних і висших, а завести дальше принцип виборности усїх властий судових і адмінїстративних, надаючи окремішним прикметам українського житя нові сучасні форми. А що такі реформи можуть бути переведені тілько при широкій самоуправі цілого краю, то ми мусимо домагати ся самостійної автономії репрезентациї независимо від репрезентациї загальнодержавної так, щоби Україна увійшла в російску державу як автономна країна на основах федерациї.

Отсе наше головне і основне домаганє, від якого сповненя залежить наше становище в сїй державі».

ВІД АДМІНІСТРАЦИЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скоре відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новинки.

— **Календар**. В четвер: руско-кат.: Фльора і Лавра; римо-кат.: Раймунда. — В пятницю: руско-кат.: Андрея; римо-кат.: Егідия.

— **Богоміле до Гошова**. В честь і славу Преч. Діви Марії відбуде ся дня 2. вересня с. р. велике богоміле до Гошова (коло Болехова) на «Ясну Гору» під проводом оо. Василиян. Бажаючі взяти участь в сїм богомілю, ласкаво зголосять ся в монастирі оо. Василиян у Львові, Жовківска 36. за картами їзди найдальше до пятниці 1. вересня в полудне. Цїна їзди III. клясою зі Львова до Болехова і з поворотом 4 (чотири) К. Відїзд зі Львова в суботу рано 2. вересня о 8½ год. (львівский час); поворот до Львова в недїлю 3. вересня коло 6. години вечером.

— **Рада Надзираюча Тов-а „Взаїмна поміч галицких і буковиньских учителїв і учительок“**, вибрана на першім звичайнім загальнім зборі членів тогож товариства дня 28. серпня 1905, складає ся з ось сих осіб: Алиськевич Андрій, проф. ґімн., Львів, Бурчак Іван, упр. шк., Бібрка, Вертипорох Іван, упр. шк., Ляшки корол. (пов. перемишляньский), Гайдукевич Олекса, упр. шк., Замарстинів, Ґерусїньский Спиридион, уч. шк. ім. Шашкевича, Львів, др Коцюба Михайло, проф. муж. сем. уч., Львів, др. Кулачковский Ярослав, дир. «Днїстра», Львів, Малицка Константина, уч. Лужани (Буковина), Малицкий Кирило, упр. шк. Щирець, Мороз Никола, упр. шк. вправ, Львів, Мош Михайло, упр. шк., Ременів, Строньский Іван, уч., Збоїска. Отже 5 осіб зі Львова, 4 з львівского повіту, 2 з инших повітів Галичини, 1 з Буковини. — До комісиї контрольної ввійшли: пп. Бурбель Іван, упр. шк., Городиславичі (пов. бобрецкий), п. Кузїмовичівна Мария, уч., Стронятин (пов. львівский); п. Паньковский Кость, дир. «Союза кред.», Львів. — Ширший звіт з того загального збору помістимо завтра.

— **Рухові вправи в львівскім „Соколї“** починають ся по фериях з 1. вересня і будуть відбувати ся в отсих днях по полудни: членів товариства в понедїлки, середи і пятниці від 7—8½ год.; жіночого відділу у вівтірки, четверги і суботи від 4—5. год; старших учеників у вівтірки, четверги і суботи від 7 до 8½ год.; молодших учеників в понедїлки, середи і пятниці від 5—6 год.; питомців ремісничої бурси в понедїлки, середи і пятниці від 8½—9½ год.; кружка провідників в суботи від 8½—9½; кружка пожарних інструкторів в четверги від 8½—9½ год. Єсли зголосить ся більше число учасниць в жіночім відділї, то вправи будуть вести ся в двох відділах. — *Старшина.*

— **З Долинщини** пишуть нам: В понедїлок дня 28. серпня с. р. відбуло ся в Болехові представленє заходом Читальнї «Просьвіти» в Волоскім селї. Відограно комедию-оперу І. Котляревского «Наталка Полтавка». В ролї Наталки виступала п-на Анна Соболївна, яка віддала свою ролю з повним єї зрозумінєм а своїм чарівним голосом одушевляла публику яка по береги заповнила салю. Петра грав п. Лїсїкевич, а дует єго і п. Соболївної, обдаровувала публика неумовкаючими оплесками. Ролю Терпилихи грала п. Гібайлївна і віддала єї зовсїм вірно. З прочих грав добре п. М. (Микола), п. С. (возьний) а особливо п. Глиньский в ролї виборного. В загалї гра аматорів випала цїлком добре, а одинокою хибою був лише брак відповідних костюмів. Саля Монюшка була виповнена по береги. Наше місцеве і замісцеве сьвященьство явило ся численно, були і оо. Василияни з Гошова. Ґалєрию забили битком міщани і селяни. Жиди і Поляки явили ся численно. Заслуга сеї вистави належить ся пп. С і Р. які при помочи людий доброї думки проголошують від часу до часу нашу пісню, яка манить других а нас пориває та заохочує йти відважно вперед «на прю» за лїпшу будучність. По представленю відбули ся танцї, а весела забава тревала до білого дня. *В. Г.*

— **Пожарний „Сокіл“ в Долинї**, товмацкого повіта, засновано на статутї львівского „Сокола“. Намісництво вже затвердило статут.

— **Вінчанє** п. Омеляна Каленюка, окінченого богослова, з п-ною Іреною Роснецкою, дочкою пароха відбуде ся дня 31. серпня с. р. в Хутари (почта Тухолька).

— **Нинїшну часткову затьму сонця** можна було оглядати у Львові найлїпше між год. 2 а ¾ 3, коли сонце виглядало як місяць в першій чверти, звернене ріжками до зенїту. О год. ¾ на 3. небозвід засунув ся густою темною хмарою і закрив притьмлене сонце, а на земли настав немовби вечірний сумерк. По 3. годинї почав падати зливний дощ з бурею і глухими громами, а по пів години небо знова легко прояснило ся.

— **Дрібні вісти**. В почтовім урядї в Калуши допустив ся дефравдациї 2.000 К молодий експедитор Михаловский і утїк в незвіснім напрямі. — Полїция перевела онодї ревізию дома у академика Кранца, социялїста, і сконфіскувала збірку відозв видаваних російским «Бундом». Рівночасно відбула ся домашна ревізия у анархіста Нахта в Бучачи і акад. Михайла Лозиньского в Бабинї коло Калуша. — В Тарноруді, скалацкого повіта, згоріли дня 24. с. м. чотири господарства вартости около 11.000 К. — В Вовчинци коло Станиславова згоріла горальня.

Всячина.

— **В японьскій неволї**. «Новое Время» оголосило лист російского офіцира маринарки, Делїврона, який брав участь в битві під Чушімою на панцирнику «Адмірал Нахімов», потерпів рани і потім разом з панцирником попав в японьский полон. Делїврон описує потрібно, як засипало єго градом розтрісканої бомби, а потім подає, як поводить ся єму в неволї. В шпитали в Кокурі зробили менї операцию, яка повела ся вповнї. Краяли в трех місцях. Рани почали гоїти ся. З лївої руки та лївої скрани мають ще викроїти відломки зелїза, коли поправлять ся инші рани і коли прийду більше до сил. Пальцї лївої руки ще ослаблені і рука трясе ся. Правою ногою не можу ще ходити. Лїкарі в Японії є дуже добрі. Які ту роблять трудні операциї! І скілько поставили на ноги таких, котрі вже й не думали, що зможуть ходити колись о власних силах. Коби то наші сестри милосердя навчили ся у японьских, як обходити ся з хорими. Я не представляв собі нїколи, щоби можна так старанно опікувати ся недужими, як се роблять они. По операциї не опускали мене анї в день анї в ночи. Тільки мати може опікувати ся так старанно. А які ту лучають ся рани! Деякі воняють, отїкають, а они не гидять ся їх обмивають самі а не санїтариї, як се дїє ся в нас. Є ту ранені, котрі, заки дістали ся до неволї, були в російскім Червонім Хрестї. Говорять менї, що наші сестри тільки й роблять, що дають недужим лїки і зараз відходять (так само дїє ся і по галицких шпиталях — на велику шкоду суспільности!) А ту глядять усї на них із вдячностию і всї говорять те саме, що й я, що се золото а не сестри. — Всї Японцї дуже чемні, японьскі офіцири приходять часто відвиджувати нас і всї співчують раненим. Менї принесено анґлїйскі книжки, щоби я не нудив ся. Нинї пробував я вперве ходити на кулях, але я ще слабий і більше сиджу та лежу. Приємно ту мати таких благородних ворогів як Японцї. В битві они відважні, а з полонниками обходять ся добре, дають всьо, що тільки можна дати і забувають, що ще так недавно були ворогами. Той лист призначаю до друку. Хай дізнають ся у нас правди і хай не вірять ріжним сплетням про лихе японьске обходженє з полонниками.

— **Відродженє... кнута**. Від 8. вересня с. м. входить в житє в Данії кара тїлесна за певний, строго означений рід переступків. До введеня сего закона проти мужчин чула ся Данія присилувана задля розпаношеного в Данії знущаня ся сильнїйших фізично мужчин над слабшими жінками і дїтьми. Кривджені нераз страшно жінки звернули ся вкінци до правительства і парляменту з просьбою о зарядженє средств, якіб їх хоронили перед жорстокостию і грубостию мужчин. І правительство прихилило ся до їх просьби. В сїм роцї ухвалив парлямент закон, що тих мужчин, якіб знущали ся над слабшими жінками, або дїтьми, якіб допустили ся побитя їх, карано, не як доси грішми і вязницею, але також битєм т. є. тростиною іспаньскою, або кнутом від 1 удару аж до 27. Кнутом має бути караний тілько той, хто би вже був перед тим караний за побитє і не поправив ся. Закон має силу лише на 6 лїт. Щорічно має ся парляментови представляти звіт з наслїдків, які буде мати кара тїлесна. Опінїя публична Данії приняла закон з вдоволенєм, хоть деякі теоретики висказують ся, що кара тїлесна не повинна бути примінювана навіть за найбільшу брутальність.

— **Поетичний кутик.**

Про що пташки співали?

Про що пташки співали так сьогоднї
В моїм саду раненько на зорі?
А гомін їх в небесній тав безоднї,
І співи ті бренїли скрізь в горі...

В одчинене вікно влїтав їх голос
І душу всю проймав до дна менї.
А я слабий лежав, неначе колос,
і малював уяви я сумні.

В ту мить бажав я мать орлячі крила,
Але в очах стояла все могила
і я чекав, чекав собі кінця...
Благав злетїть пташиночку до мене
і серце в мить загоїти шалене.
Та не діждавсь небесного співця...

Київ 3. серпня 1805.

Олекса Коваленко.

Посмертні † оповістки.

— **О. Омелян Глїбовицкий**, парох в Глубічку, скальского деканата, упокоїв ся дня 21. с. м. в 48. роцї житя, а в 24. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **О. Ігнатий Гавацкий**, парох в Перемилові, упокоїв ся дня 24. с. м. в 80. роцї житя, а в 63. р. сьвященьства. В. є. п.!

Телеґрами

з дня 30. серпня 1905.

Будапешт. Magyar Hirlap доносить, що президента кабінету бар. Феєрварого покликано на 31. с. м. до цїсаря на авдиєнцию.

Ромено (в Тироли). Вчера почали ся при зливнім дощі цїсарскі маневри. Цїсар мимо дощу приглядав ся вправам.

Царгород. Завтра прибуде ту в переїздї до Росиї грецкий князь Микола з жінкою. Султан буде їх приймати яко своїх гостий, що є ознакою дуже добрих відносин межи Грециєю а Туреччиною.

Варшава. Вчера повернув ту з Харбина цїлий варшавско-лодзкий відділ санїтарний.

Льондон. З Портсмут доносять, що урядовий протокол вчерашного засїданя мирової конференциї звучить: Конференция, котра зібрала ся вчера по полудни, радила над подробицями мирового договору. Ухвалено поручити опрацьоване поодиноких постанов професорови Мартенсови і радникови японьского мінїстерства заграничних справ, Деннісови, з порученєм, аби ту задачу сповнити як найскорше.

Colosseum
в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. до 1. вересня 1905.

Нова сензацийна проґрама.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і о 8. год вечером, Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9 З купленим білєтом на фотелї, льожі і І-рядні крісла можна їхати даром на представленє омнїбусами Кольосею, які ждуть коло Віденьскої Каварнї.

Ярослав Лопатиньский.

Русалка,

вальс на фортепян.

— Цїна 2 К; голоси на орхерстру 3 К. —

Моя думо...

Слова І. Гаврилюка.

Пісня про сопран або тенор. — Цїна 1 К.

Набути можнТ у всїх книгарнях; головний склад в Книгарни товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.

Композициї Ярославенка на фортепян

❋ „Любощі“ ❋

вальцї по К 1·50,

❋ І-ший Народний Марш ❋

по К 1·00

продають ся по всїх книгарнях у **Львові** і в **Перемишлї**, в **Станиславові** у Штавдахера, в **Чернівцях** у Пардїнього, в **Самборі** у Гайзіґа в **Тернополи** у Комоневского і в **Коломиї** у Оренштайна.

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченки

у Львові (ул. Театральна ч. 1) повідомляє, що має на складї отсї новини: **II том „Історії України-Руси“ Грушівского**, П. вид. брош. 7·50 К, опр. в полотно 8·90 К, опр. в півшкірок 10 К, **Лепкого „В горах“** гарно оправні по 2 К, **„За красою“**, альманах в честь Кобилянської, брош. 3 К, опр 4 К. — При замовленю оправлених книжок просимо подавати, якої краски має бути оправа

Сольо тєрно

оповіданє з лючєфиних пиголь - - - - - -

— Цїна 30 сот. —

Набути можна в Станиславівскій книгарни.

Лев Лопатиньский.

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

приймає вкладки до опроцентованя на **4** прц. і оплачує за вкладчиків податок рентовий; для ощадженя коштів посилки можна присилати гроші чеками Щадницї почтової; вкладати може кождий, навіть і нечлени; на жаданє звертає ся вкладку кождого часу, навіть без виповідженя (за ескортом).

ПОЗИЧКИ удїляє »Днїстер« своїм членам на **6** прц. сплату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 лїт; при 30 ратах ½-річних виносить рата амортизацийна (на капітал і відсотки) **5%**; до позичок вимагає ся першої гіпотеки або доброї поруки.

На парцеляцию і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до »Днїстра«.

Членами можуть бути тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

Чистий зиск роздїляє ся межи членів яко дивіденди від удїлів і на добродїйні цїли. — Дотепер удїлив »Днїстер« на церкви, бурси, школи і т. д. **31.738 К.**

Стан фондів Товар. кредитов. „Днїстер“ 31/12 1904

Вкладки:	1,783.673 К.
Удїли членів:	133.117 К.
Ф. резервовий і ин.:	26 576 К.
Позички удїлені:	1,616.402 К.
Цїнні папери:	123.627 К.
Льокациї:	169.456 К.
На рах. біжучім:	81.938 К.

За певну і добру льокацію

поручаємо:

- 4½% листи гіпотечні
- 4% листи гіпотечні
- 5% листи гіпотечні преміовані
- 4% листи Товариства кредитового земского
- 4% і 4½% листи Банку краєвого
- 4% позичку краєву
- 4% облїґациї пропінацийні

і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал акц.

БАНКУ Гіпотечного

Тутки і паперцї СОКІЛ **можна набувати в „Сокільскім Базарі“ у Львові і у всїх торговлях в краю.**

Всї календарі і часописи можна набувати в »Сокільскім Базарі«.

Розклад зелїзничих поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-европейский).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6·00	з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Хирова	6·15	до Іцкан, Яс, Потутор, Керезмезе, Чорткова
6·10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Делятина (чер. Коломию ¹/₆—³⁰/₉ вкл. в нед. і сьвята), Керезмезе	6·30	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Гусятина,
		6·55	до Яворова
7·20	з Підволочиск. Одеси, Київа, Бродів	7·30	до Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава
7·29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуша	**8·25**	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Праги,
7·50	з Рави рускої, Сокаля	8·35	до Кракова, Відня, Праги, Осьвенцїма
8·05	з Станиславова, Жидачева	9·00	до Самбора, Хирова Івонича, Н. Санча,
8·15	з Самбора, М. Ляборча, Сянока, Хирова	9·20	до Іцкан, Калуша, Потутор
8·18	з Яворова	10·55	до Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів, Делятина, Заліщик
8·50	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги		
10·05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	11·10	до Белзця, Сокаля, Любачева
10·35	з Ряшева, Лавочного, Калуша, Любачева	**2·00**	**посп.** до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець, Чорткова, Заліщик, Гусятина
11·45	з Ярослава, Стрия, Борислава		
11·55	з Підволочиск, Гусятина, Копичинець, Козови		
1·30	**посп.** з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Н. Санча	**2·40**	**посп.** Іцкан, Потутор, Калуша, Чорткова, Керезмезе
1·40	**посп.** з Іцкан, Чорткова, Калуша, Заліщик, Кіц-		
1·50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича	**2·50**	**посп.** до Кракова, Відня, Берлїна, Праги
2·30	**посп.** з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів, Грималова, Гусятина, Копичинець, Козови	2·55	до Лавочного, Дрогобича, Калуша
		4·10	до Ряшева, Любачева, Хирова.
		4·20	до Самбора, Хирова, Сянока
3·45	з Стрия, Тухлї (¹⁵/₅—³⁰/₉), Сколього (¹/₅—³⁰/₉)	5·50	до Коломиї, Жидачева, Керезмезе (¹/₅—³⁰/₉)
4·32	з Яворова	5·58	до Яворова
5·00	з Сокаля, Белзця, Любачева		
5·25	з Кракова, Берлїна. Відня, Праги, Осьвенцїма	6·25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
5·45	з Іцкан, Жидачова, Калуша, Новоселицї	6·35	до Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги,
		7·30	до Рави рускої
8·40	**посп.** з Кракова. Відня, Берлїна, Праги, Івонича	9·00	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів
9·10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе	10·05	до Перемишля (¹/₅—³⁰/₉ вкл.), Хирова, Івонича
9·50	з Самбора, Хирова, Сян ка, Ясла	10·40	до Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сучави
9·20	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги	10·55	до Самбора, Хирова, Закопаного
10·20	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець, Заліщик, Скали, Іваня пустого, Гусятина	11·00	до Кракова Відня, Вроцлава, Варшави
		11·05	до Підволочиск Іваня п., Скали, Гусятина, Потутор
10·50	з Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава,	11·10	до Стрия, Дрогобича, Борислава
12·20	**посп.** з Іцкан. Яс, Царгорода, Жидачева, Заліщик	**12·45**	**посп.** до Кракова, Відня. Берлїна, Варшави, Праги
2·31	**посп.** з Кракова, Берлїна, Варшави, Відня, Праги	**2·51**	**посп.** до Іцкан, Керезмезе (від ¹/₅—³⁰/₉), Калуша
		4·15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берлїна, Праги,
	на дворець „Підзамче“		**з двірця „Підзамче“**
7·00	з Підволочиск, Одеси, Київа, Бродів	6·43	до Підволочиск, Бродів, Київа, Одеси, Гусятина
2·15	**посп.** з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів,	11·15	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Потутор
5·15	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Заліщик, Потутор, Іваня пустого, Скали, Гусятина, Грималова	**2·13**	**посп.** Підволочиск, Бродів, Київа, Одеси, Гусятина
10·02	з Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів, Копичинець Чорткова, Заліщик, Іваня п., Скали, Гусятина	9·23	до Підволочиск, Київа, Одеси, Бродів

ЛЬОКАЛЬНІ ПОЇЗДИ.

Приходять на головний дворець:

з Брухович від 14/5 вкл. 10/9 6·50, 7·50 рано, 9·55 передполуд. (тілько в недїлї і римо-кат. сьвята), 1·46 попол. (тілько в недїлї і р.-кат. сьвята); 3·05, 4·16, 5·00 попол., 7·41, 8·55 вечером.

з Янова 8·18 рано, 1·15, попол. (від 1/5 до 30/9 вкл.), 4·32 попол., 8·45 вечером (від 14/5 до 10/9 вкл.) і 9·25 вечером (від 14/5 до 10/9 тілько що недїлї і сьвята).

зі Ширця 10·10 вечер (від 1/6 до 10/9 вкл. в недїлї сьвята).

з Любіня 11·52 в ночи (від 14/5 до 10/9 вкл. що недїлї і р.-кат. сьвята).

Відходять з головного двірця:

до Брухович від 14/5 до 10/9 вкл. 5·50 рано, 8·30 рано, (тілько що недїлї і сьвята р.-кат.); 12·30 по пол. (тілько що недїлї і сьвята р.-кат.), 2·10, 3·20 попол., 6·10, 7·30 і 7·55 веч.).

до Рави рускої 11·15 в ночи кождої недїлї.

до Янова 6·55 рано, 9·15 передпол. (від 1/5 до 30/9 вкл.) 1·35 попол. (від 14/5 до 10/9 вкл. в недїлї і сьвята). 3·08 попол. (від 14/5 до 30/9 вкл.) і 5·58 пополудни,

до Щирця 1·55 попол. (від 1/6 до 10/9 вкл. в недїлї і сьвята),

до Любіня вел. 2·15 попол. (14/5 до 10/9 вкл. в нед. і сьвята

ЗАМІТКА: Час середно-европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут. а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12. год. 36 мін. часу львівского. — Нічні години від 6. вечер до 5·59 рано обведено рамками. — Звичайні білєти їзди як і всякі инші білєти, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в містовім бюрі ц. к. держ. зелїзниць, Пасаж Гавсмана ч. 9.

Видає і відповідає за редакцию: **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.